

NHOs innspill til Faglig Forum/Miljødirektoratet møte 23. januar 2018 vedrørende revisjon og oppdatering av forvaltningsplanene for havområdene

Næringslivets hovedorganisasjon ved Per Anker-Nilssen, Avdeling for Næringspolitikk takker for anledning til å gi innspill på forvaltningsplanene for havområdene og prosessene rundt disse.

Norge er en havnasjon og en rekke næringer er knyttet til havet på forskjellige vis, som skipsfart og skipsbygging, olje og gassaktivitet, fiske og oppdrett, turisme og rekreasjon. Forvaltningen av norske havområder angår oss alle.

Fakta grunnlaget for forvaltning av norske havområder har styrket seg betraktelig ikke minst på grunn av og, ved hjelp av, inntektene fra petroleumsvirksomheten.

Vi er derfor bedre rustet til å vurdere påvirkningen av, og ta beslutninger om, økonomisk virksomhet i våre havområder i dag enn da oljeeventyret startet for mer enn 50 år siden. Samtidig er det etter NHOs oppfatning en skjevhet i vurderingene av risiki, ettersom de konsentreres om konsekvenser og mulige konsekvenser av nettopp petroleumaktiviteten.

Annen påvirkning som farene i forhold til sjøtransport, langtransporterte miljøgifter, havklima endringer eller overfiske blir i langt mindre grad tillagt vekt enn akuttutslipp av olje. Det er også mindre vektning av samfunnsøkonomisk nytte som arbeid, velferd og befolkningsutvikling. Da blir selvsagt avveiningen langt mer komplisert, men en kan ikke ignorere andre risiki så vel som erkjennelsen om at samfunnsutvikling ikke skjer uten risiko; jf. formålet med forvaltningsplanen.

Så lenge faktagrunnlaget om verdiskapningen fra økonomisk aktivitet i havområdene, og den indirekte effekt på samfunnsbyggingen i denne sammenheng, er lite behandlet, er vi heller ikke i stand til å kvantifisere noen helhetlig risiko. Vi har ingen helhetlige vektingsmodeller.

Det er derfor ikke vår samlede kunnskap og kompetanse om havet understøttet av femti år med petroleumsvirksomhet, vår stadig forbedrede teknologi, regelverk, beredskap, tilsyn og kontroll som synes avgjørende for hvilken risiko våre politikere er villig til å ta, men en mer politisk skjønnsmessig vurdering. Dette preger da også debattene og til tider en lite treffsikker politikk.

Digitaliseringen gir oss utvidede muligheter og økt kunnskap om havet. Både fysiske og biologiske faktorer kan nå følges kontinuerlig, i sann tid og med stadig høyere oppløsning. Vi kan for eksempel langt mer presist predikere hvor fisk og sjøfugl til enhver tid oppholder seg, enn for bare ti år siden, og slik i økende grad legge til rette våre aktiviteter tilsvarende dynamisk.¹

Vi må intensivere kunnskapsinnhenting, men samtidig benytte den, ikke vente på stadig bedre kunnskap. Vi er best i verden på overvåking. Det er jo i seg selv et konkurransefortrinn som må utnyttes. Miljøovervåking er en eksportvare skapt av vårt behov om mer kunnskap og bedre verktøy for å predikere miljørisiki.²

Mens det først og fremst er avstander og mørke som gjør det utfordrende å operere i Barentshavet, er det is og iskanten som er blitt symboler på den risiko en løper i nord.

¹ Se f.eks. SeaTrack <http://www.seapop.no/en/>

² Se for eksempel <https://www.romsenter.no/Aktuelt/Siste-nytt/Europeisk-miljoovervaaking-gir-norske-millionkontrakter> og <https://www.norskoljeoggass.no/no/Nyheter/2017/26-teknologier-for-fremtiden/>

Iskanten debatteres som en statisk grense det er farlig å krysse og ikke som en biofysisk variabel der isen blir et stadig mindre teknisk problem.

Tilsvarende er tildeling av areal syd for Lofoten og et samtidig nei til oljeaktivitet langs Lofoten og Vesterålen motstridende – i hvert fall om det er utslipp til sjø og (vind) drift av olje som legges til grunn mot oljeaktivitet der.

NHO mener det er avgjørende å involvere næringslivet i arbeidet med forvaltningsplanene utover innspills møter. Formålet er tross alt å legge til rette for verdiskaping ved bærekraftig bruk av naturressursene. Forsvinnende lite av havets ressurser utnyttes sammenliknet med land,³ og med en stadig større og mer velstående verdensbefolkning forventes det økt utnyttelse av havet.⁴ For Norge gir dette uante muligheter men samtidig trengs det samhandling og avveining mellom forskjellige interesser. Enten det er areal til havbruk, havvind, bioprospektering, petroleum- eller mineralutvinning, pelagisk, mesopelagisk eller bunnfiske, høsting av alger eller snøkrabbe, hvalsafari eller annen skipstransport må næringsinteressene involveres i forvaltningsregimet slik at prosesser og avklaringer blir tydelige, ryddige og vedtak raskere.

NHO mener at *Faglig forum for norske havområder* ikke kan bestå av forvaltningen alene men må utvides med de mest berørte næringsinteressene fiskeri, havbruk, rederi, industri, reiseliv og petroleum/energi. Dette er viktig både for å styrke kunnskapsgrunnlaget og for å øke forumets legitimitet inn mot politiske myndigheter, hindre en departemental maktkamp men også for best mulig å ivareta hensynet til verdiskaping og fremtidsmuligheter så vel som avveining mellom vekst og vern.

En slik konstellasjon burde fremover bedre borge for at en konsekvensutredning ble sett på som nettopp en konsekvensutredning.

³ Bare fantasien setter grenser for potensialet i dyrking/oppdrett. Dyrking av alger har for eksempel den fordel fremfor planter på land at arealene er tredimensjonale og har derfor en avkastning som er hele ti gangen av Soya (ref Norsk senter for tang og tareteknologi).

Produksjonen av *Calanus sp.* i våre farvann er 4-8 ganger verdens totale fangst av fisk. Se Skjoldal et. al. 2004. *Food webs and trophic interactions in The Norwegian Sea ecosystem*, og Havforskningsinstituttets Temahefte 1-2006, Høsting av plankton.

⁴ Se f.eks. SCAR – EUs bioøkonomi komitee – som anslår en fordobling av biomasse etterspørselen innen 2050. Mye av dette vil måtte komme fra havet; <https://ec.europa.eu/research/scar/index.cfm>
OECD venter da også en fordobling av havøkonomien bare de neste 10-15 årene;
<http://www.oecd.org/environment/the-ocean-economy-in-2030-9789264251724-en.htm>